

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

«ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾ»

ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

2021-2022 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

1. Հնչյունափոխություն. տեսակները
2. Բառապաշարի ձևախմբատային խմբերը, դրանց ընդհանուր բնութագիրը
3. Հայերենի դարձվածքները. տեսակները, գործածությունը
4. Բառապաշարի դասակարգումն ըստ զարգացման տարբեր փուլերի
5. Բառապաշարի դասակարգումն ըստ գործածականության. հնաբանություններ և նորաբանություններ
6. Փոխառություն և օտարաբանություն: Տերմիններ
7. Արդի հայերենի բառապաշարի ծագումնաբանական դասակարգում
8. Ձևույթ. տեսակները
9. Բառաբարդում: Բարդություններ. տեսակները
10. Ածանցում. ածանցների դասակարգման հիմունքները
11. Բառարանագրություն. բառարանների տեսակները
12. Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները (Մ. Աբեղյան, Գ. Սևակ, Ս. Աբրահամյան)
13. Գոյականի թվի կարգը ժամանակակից հայերենում
14. Գոյականի հոլովման համակարգը ժամանակակից հայերենում
15. Գոյականի առկայացման կարգը ժամանակակից հայերենում
16. Հոլովումը ժամանակակից հայերենում (ներքին և արտաքին, այլաձև հոլովումներ)
17. Ածական. տեսակները, կիրառությունը ժամանակակից հայերենում
18. Թվականի տեսակները, դրանց կազմությունն ու գրությունը ժամանակակից հայերենում
19. Դերանվան ըմբռնումը հայ քերականագիտության մեջ: Դերանունների տեսակները, հոլովումը, կիրառությունը
20. Ժամանակակից հայերենի դերբայները
21. Ժամանակակից հայերենի բայածանցները
22. Բայի սեռը ժամանակակից հայերենում
23. Բայափոխները ժամանակակից հայերենում
24. Սահմանական եղանակ. ժամանակաձևերի կազմությունը, իմաստները
25. Ընդհանրական, հարկադրական, պայմանական (ենթադրական) եղանակները ժամանակակից հայերենում
26. Հրամայական եղանակը ժամանակակից հայերենում
27. Սոսկածանցավոր և պատճառական բայերի խոնարհումը
28. Ժամանակակից հայերենի անկանոն և պակասավոր բայերը
29. Տեղաշարժեր արդի հայերենի բայի խոնարհման համակարգում
30. Մակբայի տեսակները ժամանակակից հայերենում. մակբայների կազմությունը
31. Կապ. տեսակները, ծագումը, կիրառությունը
32. Շաղկապների տեսակները և դասակարգումն ըստ կիրառության (մենադիր, կրկնադիր, զուգադիր)
33. Վերաբերականների և ձայնարկությունների տեսակները, հատկանիշները

34. Շարահյուսական կապակցության միջոցները և եղանակները
35. Բառակապակցություն. տեսակները
36. Միակազմ նախադասություններ
37. Ենթակա. արտահայտությունը ժամանակակից հայերենում
38. Ստորոգյալ. տեսակները ժամանակակից հայերենում
39. Գոյականական անդամի լրացումները ժամանակակից հայերենում. որոշիչ և հատկացուցիչ, դրանց կետադրությունը
40. Բացահայտիչ. տեսակները, կետադրությունը
41. Ուղիղ խնդիրը և ներգործող անուղղակի խնդիրը ժամանակակից հայերենում
42. Հանգման, անջատման, միջոցի և վերաբերության անուղղակի խնդիրներ
43. Տեղի, ժամանակի, ձևի և նպատակի պարագաներ, պատճառի, պայմանի, հիմունքի և զիջման պարագաներ
44. Դերբայական դարձված. կազմությունը, կիրառությունը, կետադրությունը
45. Բարդ նախադասություն. տեսակները
46. Ենթակա և ստորոգելի երկրորդական նախադասություններ
47. Գոյականական անդամի լրացում երկրորդական նախադասություններ
48. Ուղիղ խնդիր և ներգործող անուղղակի խնդիր երկրորդական նախադասություններ
49. Հանգման, անջատման, միջոցի և վերաբերության անուղղակի խնդիր երկրորդական նախադասություններ
50. Տեղի, ժամանակի, ձևի, չափ ու քանակի պարագա երկրորդական նախադասություններ
51. Նպատակի, պատճառի, պայմանի, զիջման պարագա երկրորդական նախադասություններ
52. Մեջբերվող ուղղակի և անուղղակի խոսք. դրանց փոխակերպումը
53. Բազմաբաղադրիչ նախադասությունների կառուցվածքային տեսակները (ենթաստորադասություն, համաստորադասություն, տարաստորադասություն)
54. Գործառական ոճերի ընդհանուր բնութագիրը
55. Բառապաշարի ձևաիմաստային խմբերի ոճական կիրառությունները
56. Խոսքի սեղմություն, ճշգրտություն, տրամաբանականություն
57. Խոսքի հարստություն և բազմազանություն
58. Խոսքի պատկերավորման միջոցներ. մակդիր, համեմատություն, փոխաբերություն
59. Խոսքի պատկերավորման միջոցներ. Հոմանշություն:
60. Հականշություն: Հակադրություն
61. Մեղմասություն: Փոխանունություն
62. Արևելահայերենի և արևմտահայերենի հնչյունական համակարգերը
63. Արևելահայերենի և արևմտահայերենի բառապաշարային հիմնական տարբերությունները
64. Արևմտահայերենի հոլովական համակարգը
65. Հոլովումները արևմտահայերենում
66. Արևմտահայերենի դերբայները
67. Անկանոն բայերը արևմտահայերենում
68. Հրամայական եղանակը արևմտահայերենում
69. Արևմտահայերենի խոնարհման համակարգը

70. Թարգմանաբանության առարկան և խնդիրները, կապը այլ գիտությունների հետ: Թարգմանության միավոր: Համարժեքություն և նույնարժեքություն
71. Ռեֆերենցիալ իմաստների թարգմանությունը: Լիակատար և մասնակի համարժեքներ
72. Փոխառություն և օտարաբանություն: Բառարանային համարժեք չունեցող բառապաշարի թարգմանությունը. ռեալիա և էկզոտիզմ
73. Դարձվածային միավորների (դմ) թարգմանությունը
74. Բառի ներլեզվական իմաստ: Բառախաղերի թարգմանության սկզբունքները
75. Թարգմանչական փոխակերպումներ. տեսակները

Գրականության ցանկ

1. Աղայան Է., Լեզվաբանության հիմունքներ, Երևան, 1987:
2. Աղայան Է., Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, Երևան, 1967:
3. Աղայան Է., Տերմինազիտություն, Երևան, 1978:
4. Աճառյան Հր., Հայոց լեզվի պատմություն, հ. 1, 2, Երևան, 1940, 1951:
5. Ասատրյան Մ., ժամանակակից հայոց լեզու (պարզ նախադասություն), Երևան, 1987:
6. Ասատրյան Մ., ժամանակակից հայոց լեզու (ձևաբանություն), Երևան, 1983:
7. Ավետիսյան Յու., Արևելահայերենի և արևմտահայերենի գուգադրական քերականություն, Երևան, 2007:
8. Ավետիսյան Յու., Մարգարյան Ա., Թեյլան Լ. և այլք, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Երևան, 2016:
9. Բաղդիկյան Խ, Պապոյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու (շարահյուսություն), Երևան, 2003:
10. Գարեգինյան Գ., ժամանակակից հայոց լեզու (բարդ նախադասություն), Երևան, 1984:
11. Գյուլբուրդյան Մ., ժամանակակից հայոց լեզու (պարզ նախադասություն), Երևան, 1988:
12. Եզեկյան Լ., Հայոց լեզու, Երևան, 2004:
13. Եզեկյան Լ., Ոճագիտություն, Երևան, 2003:
14. Ղազարյան Մ., Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Երևան, 2004:
15. Ղազարյան Ռ., Ավետիսյան Հ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2002:
16. Մարգարյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1989, 1990, 1991:
17. Պետրոսյան Հ., Հայերենագիտական բառարան, Երևան, 1987:
18. Ջահուկյան Գ., ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, Երևան, 1974:
19. Ջահուկյան Գ., Շարահյուսական ուսումնասիրություններ, Եր., 2001:
20. Ջահուկյան Գ., Հայոց լեզվի պատմություն. նախագրային շրջան, Եր., 1987:
21. Սաքապետոյան Ռ., Արևմտահայերենի դասագիրք, Երևան, 2006:
22. Սուքիասյան Ա., ժամանակակից հայոց լեզու (հնչյունաբանություն և բառագիտություն), Երևան, 1982:
23. Бархударов Л., Язык и перевод, М., 1975.
24. Влахов С., Флорин С., Непереводимое в переводе. М., 1980.

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

2021-2022 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

1. Լեզվի պատմության շրջանաբաժանման սկզբունքները և հայոց լեզվի խատմության գիտական շրջանաբաժանումը:
2. Հայերի անվանումները՝ *հայ, արմեն, սումելի* և սրանց հետ կապված բնակության սկզբնական վայրերի հարցը:
3. Հայոց լեզվի բնույթի վերաբերյալ առկա տեսությունները:
4. Հայոց գրերի գյուտը, մեսրոպյան գրերի և տարեթվի վերաբերյալ բանասիրության մեջ առկա կարծիքները:
5. Նախամաշտոցյան հայ գրերի գոյության վարկածները:
6. Հայոց հին գրական լեզվի՝ գրաբարի հնչյունական համակարգը և նրա պատմական փոփոխությունները:
7. Թվի կարգը հայերենում՝ գրաբար, միջին հայերեն, աշխարհաբար:
8. Հոլովի քերականական կարգը հայերենում:
9. Ա վերջադրական հոլովման պատմական զարգացումը:
10. Ա ներդրական հոլովման պատմական զարգացումը:
11. Ե վերջադրական հոլովման պատմական զարգացումը:
12. Ու հոլովման պատմական զարգացումը:
13. Ո հոլովման պատմական զարգացումը:
14. Ի հոլովման պատմական զարգացումը:
15. Ի-ա վերջադրական հոլովման պատմական զարգացումը:
16. Ի-ա ներդրական հոլովման պատմական զարգացումը:
17. Ո-ա հոլովման պատմական զարգացումը:
18. Գրաբարի անկանոն հոլովման պատմական զարգացումը:
19. Առկայացման քերականական կարգի պատմական զարգացումը:
20. Գրաբարի դերբայները:
21. Գրաբարի անցյալ դերբայի պատմական զարգացումը:
22. Ենթակայական դերբայի պատմական զարգացումը:
23. Ած-ով հարակատար դերբայի ծագման մասին տեսակետները:
24. Անկատար դերբայի ծագման վերաբերյալ տեսակետները:
25. Ապակատար և համակատար դերբայների առաջացումը:
26. Ժխտական դերբայի ծագումը և կիրառությունը:
27. Գրաբարի խոնարհման համակարգը:
28. Գրաբարի սահմանական անկատար ներկա և անցյալ ժամանակների կազմությունը և պատմական զարգացումը:
29. Սահմանական անցյալ կատարյալ ժամանակի պատմական զարգացումը:

30. Ստորադասական եղանակի առաջին և երկրորդ ապառնի ժամանակների կազմությունը և պատմական զարգացումը:
31. Արգելական հրամայականի կազմությունը հայերենում:
32. Գրաբարի բուն և հորդորական հրամայականների պատմական զարգացումը:
33. Գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները:
34. Ժխտական խոնարհումը հայերենում:
35. Կրավորական սեռի արտահայտության եղանակները գրաբարում:
36. Գրաբարի պատճառական բայերը և դրանց պատմական զարգացումը:
37. Գրաբարի պակասավոր բայերը:
38. Գրաբարի անկանոն նույնարմատ բայերը և դրանց պատմական զարգացումը:
39. Գրաբարի անկանոն տարարմատ բայերը և դրանց պատմական զարգացումը:
40. Կը և պիտի եղանակիչների ծագման տեսակետները:
41. Ածականը գրաբարում և դրա պատմական զարգացումը:
42. Քանակական թվականները գրաբարում և դրանց պատմական զարգացումը:
43. Դասական և անձներական թվականները գրաբարում և դրանց պատմական զարգացումը:
44. Դերանվանական հոլովումը գրաբարում:
45. Անձնական դերանունները հայերենում:
46. Ստացական դերանունները գրաբարում և դրանց պատմական զարգացումը:
47. Ցուցական դերանունները հայերենում:
48. Հարցահարաբերական դերանունները հայերենում:
49. Անորոշ դերանունները հայերենում:
50. Որոշյալ և փոխադարձ դերանունները հայերենում:
51. Գրաբարի նախդիրները և նախադրությունները, դրանց պատմական զարգացումը:
52. Գրաբարի բառապաշարի ընդհանուր բնութագիրը՝ բնիկ և փոխառյալ շերտեր:
53. Հունաբան հայերենի հիմնական բնութագիրը:
54. Միջին հայերենի կազմավորումը, միջին հայերենը որպես պետական լեզու:
55. Հայոց ազգային լեզվի կազմավորումը, երկճյուղ աշխարհաբարի՝ արևելահայերենի և արևմտահայերենի համեմատական բնութագիրը:
56. Լեզուն որպես լեզվաբանության ուսումնասիրության առարկա
57. Լեզուն որպես հասարակական երևույթ
58. Լեզուն որպես կառուցվածք
59. Լեզուն որպես համակարգ
60. Լեզուն որպես նշանային համակարգ
61. Լեզուն որպես պատմական երևույթ
62. Լեզվի գոյության տարբերակային ձևերը
63. Լեզու, խոսք, լեզվախոսություն
64. Լեզու և մտածողություն
65. Կառուցվածք, կանոն (նորմա) և կիրարկություն
66. Լեզվական մակարդակներ և միավորներ

67. Հարացուցային և շարակարգային հարաբերություններ
68. Լեզվաբանական գիտաճյուղեր
69. Լեզվաբանական միջգիտաճյուղեր
70. Լեզվաբանական հայեցակետերը և լեզվաբանության ուղղությունները
71. Պատմահամեմատական մեթոդ
72. Լեզվաբանական հնէաբանության մեթոդ
73. Նկարագրական /դեսկրիպտիվ/ և կառուցվածքային մեթոդ
74. Լեզվաբանական աշխարհագրության մեթոդ
75. Հնչյունների դասակարգումը
76. Ձայնավորների դասակարգումը
77. Երկբարբառներ և եռաբարբառներ
78. Բաղաձայնների դասակարգումը
79. Գրադարձություն, տառադարձություն և հնչյունագրություն
80. Վանկ և շեշտ
81. Պատկերագրություն. գաղափարագրություն. հնչյունագրություն
82. Ուղղագրությունը և նրա սկզբունքները
83. Ընդհանուր-պատմական հնչյունափոխություն
84. Դիրքային և փոխազդեցական հնչյունափոխություն
85. Հնչյունական օրենք
86. Հնչյուն և հնչույթ
87. Ն. Ս. Տրուբեցկոյի հնչույթաբանական տեսությունը
88. Հնչույթ. հնչույթաբանական վերլուծություն
89. Ձևույթ, ձևակ, ենթաձևույթ
90. Շարույթի ըմբռնումը
91. Բառի սահմանումը
92. Բառույթ և բառ
93. Բառի ձևը և բառաձևեր
94. Բառիմաստ. բառային իմաստ. հասկացական իմաստ.
95. Իմաստաբանական եռանկյունի. նշյալ (դենոտատ), նշանակվող (սիգնիֆիկատ), նշանակիչ
96. Բնիմաստ և բառի ներքին ձև
97. Իմաստափոխության տեսակներն ըստ իմաստային զարգացման արդյունքի
98. Պուրիզմ, էվֆեմիզմ և տաբու
99. Բառարանների տեսակները
100. Քերականական արտահայտության միջոցները
101. Քերականական սեռ
102. Քերականական թիվ
103. Հոլովի քերականական կարգը
104. Շարահյուսական կապակցման եղանակներն ու միջոցները
105. Ստորոգում. նրա տեսակները

106. Բառակապակցություն. նրա տեսակները
107. Նախադասություն. նրա տեսակները
108. Լեզուների ծագումնաբանական դասակարգումը
109. Լեզվաբանական տիպաբանություն
110. Է. Սեպիրի կոնցեպտուալ (հասկացական) տիպաբանությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Եր., 1965:
  2. Աբրահամյան Ա., Գրաբարի ձևաբանություն, Եր., 1976:
  3. Այտրնեան Ա., Քննական քերականություն աշխարհաբար կամ արդի հայերեն լեզուի, Վիեննա, 1866:
  4. Խաչատրյան Լ., Թոսունյան Գ., Գրաբարի դասագիրք, Եր., 2004:
  5. Մկրտչյան Է., Գրաբարի դասընթաց, Եր., 2008:
  6. Մկրտչյան Էդ., Խաչատրյան Լ., Հայոց լեզվի պատմության դասընթաց, Եր., 2016:
  7. Պետրոսյան Հ., Ակնարկներ հայերենի պատմական ձևաբանության, Եր., 1976:
  8. Ջահուկյան Գ., Քերականական և ուղղագրական աշխատությունները հին և միջնադարյան Հայաստանում, Եր., 1954:
  9. Ջահուկյան Գ., Գրաբարի քերականության պատմություն, Եր., 1974:
  10. Աբեղյան Մ., Երկեր Զ, Եր., 1974:
  11. Ակնարկներ միջին գրական հայերենի պատմության, Բ., Եր., 1975:
  12. Խաչատրյան Գ., Գրաբար, Եր., 2014:
  13. Կարստ Յ., Կիլիկյան հայերենի պատմական քերականություն, Եր., 2002:
  14. Ղազարյան Ս., Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Եր., 2006:
  15. Ղազարյան Ռ., Ավետիսյան Հ., Գրաբարի ձևաբանություն, Եր., 2007:
  16. Ա. Աբաջյան, Ն. Դիրարյան, Ս. Գրիգորյան, Ն. Պարոնյան, Ա. Խաչատրյան, Միջին հայերենի ուղեցույց-քրեստոմատիա, Եր., 2019:
- 1) Է. Բ. Աղայան, Լեզվաբանության հիմունքներ, Եր., 1987
  - 2) А. А. Реформатский, Введение в языковедение, М., 1967
  - 3) Ф. М. Березин, Б. Н. Головин, Общее языкознание, М., 1979
  - 4) А. А. Гируцкий, Общее языкознание, Минск, 2008
  - 5) В. И. Кодухов, Общее языкознание, М., 1974
  - 6) Общее языкознание (под общей ред. А. Е. Супруна), Минск, 1983:

«ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ»

ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

2021-2022 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

1. Հայկական հնագույն առասպելների և վիպասանքի պատմագեղարվեստական արժեքը
2. Ագաթանգեղոսը և իր «Հայոց պատմություն» երկը
3. Փավստոս Բուզանդի «Հայոց պատմության» պատմագիտական և գեղարվեստական արժեքը
4. Եղիշեի «Վարդանի և հայոց պատերազմի մասին» երկի գիտագեղարվեստական արժանիքները
5. Ղազար Փարպեցու «Հայոց պատմության» կառուցվածքը և բովանդակությունը
6. Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» կառուցվածքը, գիտական և գեղարվեստական արժեքը
7. Հայկական հրաշապատում և իրապատում հեքիաթները. դրանց գրական մշակումները
8. «Սասնա ծռեր» էպոսի կերպարները որպես գաղափարագեղարվեստական ընդ-հանրացումներ
9. «Սանա ծռեր» էպոսի ազգային և համամարդկային գծերը
10. Գրիգոր Նարեկացին և հայկական Վերածննդի սկզբնավորումը
11. Մարդու դրաման Գրիգոր Նարեկացու «Մատյան ողբերգության» պոեմում
12. Ներսես Շնորհալու (Կլայեցու) կյանքը և ստեղծագործությունը. քաղաքական-հայրենասիրական թեման նրա երկերում
13. Միջնադարի հայ առակագրությունը. Մխիթար Գոշ և Վարդան Այգեկցի
14. Կոստանդին Երզնկացու բանաստեղծական աշխարհը
15. Ֆրիկի կյանքը և ստեղծագործությունը. բանաստեղծի դրաման նրա տաղերում
16. Թլկուրանցու ստեղծագործության բնութագիրը. սիրո և գարնան տաղերը
17. Նահապետ Քուչակի հայրենները, դրանց բովանդակությունը, ժանրային և գեղարվեստական յուրահատկությունները
18. Հայ ժողովրդական քնարերգությունը. սիրո, աշխատանքային, պանդխտության, սգո, ծիսական և այլ երգեր, խաղիկներ
19. Սայաթ-Նովայի սիրո երգը. խաղերի բովանդակային հարստությունը, պատկերավորման արվեստը
20. Խաչատուր Աբովյանի կյանքը և ստեղծագործական ուղին
21. «Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաջաբանում» արժարժված խնդիրները և նրա դերը հայ գրականության զարգացման պատմության մեջ
22. Իրական դեպքերի ու դեմքերի կեպավորումը «Վերք Հայաստանի» վեպում
23. «Վերք Հայաստանի» վեպի կառուցվածքը, բովանդակությունը, ժանրային և գեղարվեստական յուրահատկությունները
24. Ղևոնդ Ալիշանի գրական ու հայագիտական ժառանգության ընդհանուր բնութագիրը. «Երգք Նահապետի» շարքը
25. Միքայել Նալբանդյանի գործունեությունը. բանաստեղծը և հրապարակախոսը
26. Միքայել Նալբանդյանը գրական քննադատ. «Կրիտիկա. «Սոս և Վարդիթերի», «Մեռելահարցուկ» վեպը
27. Ռափայել Պատկանյանի ստեղծագործությունը /ազգային - հայրենասիրական երգը, արձակը/
28. Պետրոս Դուրյանի քնարերգության ընդհանուր բնութագիրը. անձնական դրամայի և ողբերգության արտացոլումը նրա տաղերում և նամակներում
29. Մկրտիչ Պեշիկթաշյանի գրական ուղին: Տաղերը
30. Հայ գյուղի պատկերը Պ. Պռոշյանի վեպերում. «Հացի խնդիր», «Ցեցեր», «Հունոն»
31. Ծերենցը պատմավիպասան. «Երկունք Թ դարու» վեպի գեղարվեստական արժանիքները
32. Գաբրիել Սունդուկյանը թատերագիր. «Էլի մեկ զոհ», «Պեպո», «Խաթաբալա», «Քանդած օջախ»

33. Րաֆֆու ստեղծագործությունները պարսկահայերի և կովկասահայ բուրժուազիայի մասին
34. Րաֆֆու ռոմանտիզմը. ազգային-ազատագրական պայքարի մարմնավորումը «Ջալալեդդին», «Խենթ», «Կայծեր» վեպերում
35. Րաֆֆին պատմավիպասան. «Սամվել» վեպի պատմականությունը. գաղափարակիր կերպարները և նրանց հոգեբանությունը
36. Հակոբ Պարոնյանի սոցիալական երգիծանքը. «Մեծապատիվ մուրացկանները» վիպակը
37. Հ. Պարոնյանի քաղաքական երգիծանքը. «Կամիթներ», «Հոսիոսի ձեռատետրը», «Ազգային ջոջեր»
38. 19-րդ դարի 80-ական թթ. ռեալիստական շարժումը Ա. Արփիարյանի, Լ. Բաշալյանի, Տ. Կամսարականի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
39. Շիրվանզադեն թատերագիր. «Պատվի համար» դրաման
40. Շիրվանզադեի «Քաոս» վեպի և «Պատվի համար» դրամայի կերպարների ընդհանրություններն ու տարբերությունները
41. Անհատի խնդիրը Շիրվանզադեի մտավորականության և ընտանիքի թեմայով գործերում
42. Գյուղական կյանքի պատկերները և «գյուղափրկիչ» հերոսները Մուրացանի «Խորհրդավոր միանձնուհին», «Նոյի ագռավ» և «Առաքյալը» երկերում
43. Հերոսների բնավորության և հոգեբանության բացահայտումները Մուրացանի «Գևորգ Մարզպետունի» պատմավեպում
44. Կնոջ հոգեբանության բացահայտումները Գրիգոր Ջոհրապի նորավեպերում
45. «Կյանքը ինչպես որ է» սկզբունքի դրսևորումը Գրիգոր Ջոհրապի նորավեպերում
46. Նար-Դոսի նորավեպերն ու պատմվածքները. «Մեր թաղը» շարքը
47. Նար-Դոսի «Սպանված աղավնին», «Պայքար», «Մահը» վեպերի կերպարների հոգեբանությունը
48. Վրթանես Փափազյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
49. Հովհաննես Հովհաննիսյանի քնարերգությունը
50. Խոհը Հովհաննես Թումանյանի բանաստեղծություններում և քառյակներում
51. Հայրենիքի և ժողովրդի ճակատագրի թեման Հովհաննես Թումանյանի քնարերգության մեջ
52. Հովհաննես Թումանյանի «Անուշ» պոեմը. բովանդակությունը, կերպարների հոգեբանության գեղարվեստական հիմնավորումը
53. Հոգեբանական անցումները Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմում
54. Հովհաննես Թումանյանի «Սասունցի Դավիթ» պոեմը. հարազատությունը ժողովրդական էպոսին
55. Հովհաննես Թումանյանի բալլադներն ու էպիկական ասքերը
56. Հովհաննես Թումանյանի արձակը (պատմվածքներ, հեքիաթներ). պատումի արվեստը
57. Երվանդ Օտյանի քաղաքական երգիծանքը. «Ընկ. Բ. Փանջունի» վեպի երեք մասերի ներքին միասնությունը. Փանջունու տիպը
58. Եր. Օտյանի սոցիալական երգիծանքը
59. Ողբերգականը և հերոսականը Սիամանթոյի պոեզիայում. «Դյուցազնորեն», «Հայորդիներ», «Հոգվարքի և հույսի ջահեր», «Կարմիր լուրեր բարեկամես»
60. Դանիել Վարուժանի «Ցեղին սիրտը» գիրքը, կառուցվածքը և գեղարվեստական յուրահատկությունները
61. Դանիել Վարուժանի «Հեթանոս երգեր» գիրքը. Ուժի և Գեղեցկության գովերգը «Հարճը» պոեմում
62. Աշխատանքի բանաստեղծականացումը Դանիել Վարուժանի «Հացին երգը» շարքում
63. Ավետիք Իսահակյանի սիրերգությունը
64. Ավետիք Իսահակյանի պոեմները. «Աբու-Լալա Մահարի» պոեմը. բովանդակությունը, գեղարվեստական արժանիքները
65. Ավետիք Իսահակյանի պատմվածքները, արձակ պոեմներն ու լեգենդները

66. Լևոն Շանթը թատերագիր. «Հին Աստվածներ» դրամայի բովանդակությունը և գեղարվեստական յուրահատկությունները
67. Մխաբ Մեծարենցի քնարերգության բնորոշ գծերը
68. Մխաբ Մեծարենցի գրական ըմբռնումները. «Ինքնադատության փորձ մը» հոդվածը
69. Վահան Տերյանի բանաստեղծական շարքերը և մոտիվները
70. Վահան Տերյանի գրական հայացքները. «Հայ գրականության գալիք օրը» գեկուցումը և «Հոգևոր Հայաստան» հոդվածը
71. Ռուբեն Սևակի քնարերգության առանձնահատուկ գծերը. «Սիրո գիրքը», «Կարմիր գիրքը»

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

«ՀԱՅ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՐԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»

ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

2021-2022 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

1. Միմվոլիզմը Եղիշե Չարենցի ստեղծագործության մեջ. «Ծիածան» ժողովածուն
2. Հայրենիքի ճակատագիրը Եղիշե Չարենցի 1910-ական թթ. ստեղծագործության մեջ
3. Եղիշե Չարենցի «Տաղարան» շարքը. կյանքի և սիրո երգը
4. Եղիշե Չարենցի «Երկիր Նաիրի» վեպը. գաղափարը, կերպարները
5. Եղիշե Չարենցի «Էպիքական լուսաբաց» ժողովածուն. գեղագիտական նոր սկզբունքների հիմնավորումը
6. Եղիշե Չարենցի «Գիրք ճանապարհի» ժողովածուն. պոեմները
7. Եղիշե Չարենցի «Խմբապետ Շավարշը» պոեմը
8. Եղիշե Չարենցի ստեղծագործության վերջին շրջանը (1934-37 թվականներ)
9. Դերենիկ Դեմիրճյանի պատմվածքները
10. Դերենիկ Դեմիրճյանի «Վարդանանք» վեպի կերպարները
11. Դերենիկ Դեմիրճյանի «Վարդանանք» վեպը. պատմականությունը, արդիականությունը: Ավարայրի խորհուրդը
12. Դերենիկ Դեմիրճյանի թատերգությունը
13. Ակսել Բակունցի «Մթնաձոր» ժողովածուն
14. Ակսել Բակունցի «Սև ցելերի սերմնացանը» ժողովածուն
15. Ակսել Բակունցի վեպերի համառոտ բնութագիրը. «Կյոթես» քրոնիկոնը
16. Ստեփան Զորյանի պատմվածաշարերը
17. Ստեփան Զորյանի պատմավեպերի արդիականությունը
18. Ստեփան Զորյանը վիպասան
19. Նաիրի Զարյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը. «Արա Գեղեցիկ» ողբերգությունը
20. Գուրգեն Մահարու ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
21. Վահան Թոթովենցի «Կյանքը հին հռովմեական ճանապարհի վրա» վիպակը
22. Հովհաննես Շիրազի պոեզիան
23. Միյուռքի հայ գաղթօջախների և գրականության ձևավորումը 1920-30-ական թվականներին, առանձնահատկությունները, գլխավոր խնդիրները
24. Նահանջի թեման Շահան Շահնուրի ստեղծագործության մեջ
25. Վահան Թեքեյանի քնարերգությունը
26. Հակոբ Օշականի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը. պատմվածքները
27. Համաստեղի ստեղծագործությունը. պատմվածքները
28. Կոստան Զարյանի պոեզիան. «Տատրագոմի հարսը» պոեմը
29. Կոստան Զարյանի արձակը. «Նավը լեռան վրա» վեպը
30. Արևմտահայ գյուղը Հակոբ Մնձուրու արձակում

31. Հայրենի տան հիշատակները Վազգեն Շուշանյանի ստեղծագործության մեջ
32. Մուշեղ Բշխանի քնարերգությունը
33. Ազգային-ազատագրական պայքարի արտացոլումը Խաչիկ Դաշտենցի «Ռանչպարների կանչը» վիպասքում
34. Կորցրած հայրենիքի թեման Հրայրա Քոչարի և Մուշեղ Գալշոյանի ստեղծագործություններում
35. Հետպատերազմյան շրջանի հայ պատմավեպը. Մերո Խանգաղյանի «Մխիթար սպարապետը»
36. Համո Սահյանի քնարերգությունը
37. Վահագն Դավթյանի պոեզիան
38. Սիլվա Կապուտիկյանի պոեզիան
39. Պարույր Սևակի բանաստեղծական ժողովածուները
40. Պարույր Սևակի պոեմները
41. Հրանտ Մաթևոսյանի արձակը

Տեսական գրականություն

1. Հր. Թամրազյան, Սովետահայ գրականության պատմություն, Երևան, 1984
2. Ս. Աղաբաբյան, Հայ սովետական գրականության պատմություն, Երևան, 1986
3. Վ. Գաբրիելյան, Սփյուռքահայ գրականություն, Երևան, 2016
4. Գ. Սևան, Սփյուռքահայ գրականության պատմության ուրվագծեր, 1980, 1988
5. Ս. Աղաբաբյան, Արդի հայ գրականության պատմություն, հ. 2, Երևան, 1993

«ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

ԱՌԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

2021-2022 ՈՒՍՏԱՐՎԱ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

1. Գրականագիտությունը՝ իբրև գիտություն, նրա հիմնական և օժանդակ բաժինները
2. Գրականության տեսության խնդիրները, ուսումնասիրման առարկան
3. Արվեստի տեսակները, դրանց դասակարգման հիմնական սկզբունքները
4. Տարածական արվեստների առանձնահատկությունները (ճարտարապետություն, քանդակագործություն, գեղանկարչություն)
5. Ժամանակային արվեստների առանձնահատկությունները (գրականություն, երաժշտություն)
6. Համադրական արվեստներ (պար, թատրոն, կինո)
7. Գրականությունը՝ իբրև արվեստի տեսակ, նրա յուրահատկությունը
8. Հասկացողություն գեղարվեստական պատկերի մասին. պատկերի բնորոշ գծերն ու տեսակները
9. Գրական երկի թեման (թեմատիկան) և գաղափարը
10. Գրական երկի սյուժեն, կառուցվածքը և բաղկացուցիչ տարրերը
11. Հասկացողություն գրական երկի կոմպոզիցիայի մասին. կոմպոզիցիոն ձևեր և միջոցներ
12. Ստեղծագործության արտասյուժետային տարրերը, դրանց տեսակները
13. Լեզուն՝ իբրև գրական-գեղարվեստական պատկերման միջոց
14. Բառապաշարի առանձնահատուկ շերտերը գրական երկում (հնաբանություններ, բարբառային բառեր, օտարաբանություններ, նորաբանություններ)
15. Լեզվի պատկերավորման բառային միջոցները (մակդիր, համեմատություն, փոխաբերություն, փոխանունություն)
16. Շրջասություն, հեզնանք, այլաբանություն, խորհրդանիշ
17. Չափածոյի և արձակի հիմնական տարբերությունները. չափածոն՝ իբրև գեղարվեստական խոսքի հատուկ տեսակ
18. Հայկական վանկական ոտանավորի բնութագիրը, վանկական ոտանավորի տեսակները
19. Համաշեշտ և ազատ ոտանավորներ
20. Բանաստեղծության կայուն ձևերը, տան հիմնական տեսակները
21. Գրականության բաժանումը սեռերի և ժանրերի. դրանց տարբերակման հիմնական սկզբունքները
22. Էպիկական սեռի բնութագիրը, էպիկական կերպար
23. Քնարական սեռի բնութագիրը, քնարական հերոս
24. Դրամատիկական սեռ, դրամատիկական կոնֆլիկտի և սյուժեի բնույթը
25. Էպիկական հիմնական ժանրերի բնութագիրը
26. Քնարական ժանրեր, դրանց բնութագիրը
27. Դրամատիկական ժանրեր (ողբերգությունում կատակերգություն, դրամա)
28. Քնարաէպիկական ժանրեր (պոեմ, բալլադ, առակ)
29. Գեղագիտական միտքը Հին Հունաստանում (Հերակլիտ, Դեմոկրիտ, պյութագորականներ)

30. Սոկրատեսի գեղագիտական հայացքները. օգտակարի և գեղեցիկի նույնականացումը Սոկրատեսի գեղագիտության մեջ
31. Պլատոնի գեղագիտական հայացքները
32. Արիստոտելի «Պոետիկան» և նրա նշանակությունը գեղագիտական մտքի պատմության մեջ. Արիստոտելը միմեսիսի և կատարսիսի մասին
33. Միջնադարյան գեղագիտության առանձնահատկությունները
34. Վերածննդի գեղագիտությունը
35. Կլասիցիզմի գեղագիտության առանձնահատկությունները (եռամիասնության օրենքը և ժանրային հիերարխիան)
36. Նիկոլա Բուալոյի «Քերթոդական արվեստ» տրակտատը
37. Դ. Դիդրոյի գեղագիտական հայացքները. Դիդրոն թատրոնի և դրամատուրգիայի մասին
38. Ռուսոյի գեղագիտական հայացքները
39. Հ. Լեսինգի գեղագիտական հայացքները. արվեստի տեսակների դասակարգումը Լեսինգի «Լաոկոոն»-ում
40. Կանտի գեղագիտական հայացքները. գեղեցիկի տեսությունը Կանտի գեղագիտության մեջ
41. Հեգելի «Էսթետիկան» և նրա դերը գեղագիտական մտքի պատմության մեջ
42. Սենտիմենտալիզմի գրական ուղղությունը, նրա հիմնական սկզբունքները
43. Ռոմանտիզմի գեղագիտության առանձնահատկությունները
44. Ստեղծագործական ազատության սկզբունքը ռոմանտիզմի գեղագիտության մեջ
45. Ռեալիզմի մեթոդը, նրա առանձնահատկությունները
46. Դիցաբանական դպրոց, նոր դիցաբանական դպրոց
47. Պատմահամեմատական մեթոդը գրականագիտության մեջ
48. Կուլտուր-պատմական դպրոցի առանձնահատկությունները. Տենի «Արվեստի փիլիսոփայություն» աշխատությունը
49. Կենսագրական մեթոդը գրականագիտության մեջ. Սենտ-Բյովի տեսությունը
50. Հոգեբանական դպրոցի սկզբունքները
51. Նատուրալիզմի գեղագիտությունը. Է. Ջոլան գրականության մեջ կյանքի պատկերման սկզբունքների մասին
52. Միմվոլիզմի գեղագիտության առանձնահատկությունները
53. Էկզիստենցիալիզմ
54. Ֆուտուրիզմի գեղագիտությունը
55. Գեղեցիկի գեղագիտական կատեգորիան, նրա համընդհանրական բնույթը
56. Վեհի գեղագիտական կատեգորիան
57. Ողբերգականի գեղագիտական կատեգորիան, նրա մարմնավորման սկզբունքները արվեստում
58. Կոմիկականի գեղագիտական կատեգորիան

Հանձնարարվող գրականության ցանկ

1. **Ջրբաշյան Էդ.,** Գրականագիտության ներածություն, ԵՊՀ հրատ., Ե., 2011

2. Գրականության տեսության արդի խնդիրներ, ԵՊՀ հրատ., Ե., 2016
3. **Տուրիշևա Օ. Ն.**, Արտասահմանյան գրականագիտության տեսությունը և մեթոդաբանությունը, ԵՊՀ հրատ., Ե., 2017
4. **Հովսեփյան Վ.**, Գեղագիտական ուսմունքների պատմություն, ԵՊՀ հրատ., Ե., 1979
5. **Բորև Թու.**, Գեղագիտություն, «Հայաստան» հրատ., Ե., 1982